

BÀI: CHIẾC THUYỀN NGOÀI XA
Nguyễn Minh Châu

A-BÀI HỌC:

I. TÌM HIỂU CHUNG

1. Tác giả

- Nguyễn Minh Châu được xem là “nhà văn mở đường tài năng và tinh anh nhất” của văn học Việt Nam thời kì đổi mới.
- Khi cầm bút, Nguyễn Minh Châu luôn trăn trở về số phận nhân dân và trách nhiệm của nhà văn, luôn thiết tha truy tìm “cái hạt ngọc” ẩn giấu nơi bề sâu tâm hồn con người.

2. Tác phẩm

- Xuất xứ: Sáng tác năm 1983, in trong tập truyện “Chiếc thuyền ngoài xa (1987)”, là tác phẩm tiêu biểu cho phong cách sáng tác của NMC ở giai đoạn sau năm 1975, thiên về cảm hứng thế sự.
- Nội dung: Truyện kể lại chuyến đi thực tế của một nghệ sĩ nhiếp ảnh và những chiêm nghiệm sâu sắc của ông về nghệ thuật và cuộc sống.

II. ĐỌC, HIỂU VĂN BẢN:

1. Tình huống nghịch lí ngoài bờ biển:

Phát hiện thứ 1: Bức tranh tuyệt vời của buổi bình minh	Phát hiện thứ 2: Cảnh bạo hành và bi kịch của gia đình người hàng chài
- Cảnh chiếc thuyền ở ngoài xa lúc bình minh: + Là một vẻ đẹp “trời cho” trên mặt biển mờ sương. + Cảnh đẹp như một bức tranh thủy mặc. ⇒ Đó là con thuyền của nghệ thuật lung linh, huyền diệu được nhìn từ xa. - Cảm xúc của người nghệ sĩ: ngây ngất, hạnh phúc. - Nhận thức ban đầu của Phùng: “Bản thân cái đẹp là đạo đức”, có tác dụng thanh lọc	- Cảnh bạo lực gia đình khi chiếc thuyền vào đến bờ cát: + Người đàn ông đánh vợ một cách dã man và vô lí. + Thằng con trai vì bệnh mẹ mà chạy ra đánh bố. + Người mẹ phải chứng kiến cảnh trái đạo trong sự đau đớn, xấu hổ và bất lực. => Đó là cuộc sống trái ngang, nghịch lí được nhìn rất gần (khi con thuyền vào bờ). - Thái độ của người nghệ sĩ: ngạc nhiên, phẫn nộ

và giúp cho tâm hồn trở nên trong trẻo, thanh khiết.

- Nhận thức của Phùng: Cái đẹp không hẳn là cái đạo đức mà bên trong nó có thể tồn tại cái xấu, cái phi nhân.

- Từ 2 phát hiện trên, tác giả nêu quan điểm:

- + Hiện thực cuộc sống vốn chứa đầy những nghịch lí rất khó lí giải: tốt-xấu; thiện ác..luôn tồn tại đan xen, rất khó phát hiện.
- + Phải có cái nhìn đa chiều, đầy suy ngẫm thì chúng ta mới hiểu được bản chất của đời sống.

2. Tình huống nghịch lí ở tòa án huyện qua câu chuyện người đàn bà hàng chài:

Phùng và Đẩu	Người đàn bà hàng chài
<p>- Khuyên người đàn bà bỏ người chồng vũ phu với sự thiện tâm và thiện chí, vì:</p> <p>+ “Ba ngày một trận nhẹ, năm ngày một trận nặng. Cả nước không có một người chồng nào như hắn”.</p> <p>+ “Chị không sống nổi với cái lão đàn ông vũ phu ấy đâu”.</p> <p>=> Phùng và Đẩu chỉ nhìn vào hiện tượng.</p>	<p>- Bị đánh nhưng không thể bỏ chồng, vì:</p> <p>+ Với chị, đàn ông là trụ cột không thể thiếu: “Đàn bà hàng chài cần có “người đàn ông để chèo chống khi phong ba”.</p> <p>+ Tình thương con lớn lao, vì con chị chấp nhận tất cả: “Đàn bà ở thuyền chúng tôi phải sống cho con chứ không thể sống cho mình”</p> <p>+ Chị vẫn cảm nhận được hạnh phúc bên lão dù ít ỏi: “Cũng có lúc vợ chồng con cái sống hòa thuận vui vẻ”</p> <p>+ Thấu hiểu cho chồng khi nhận ra lão cũng chỉ là nạn nhân của hoàn cảnh: Chồng chị trước đây cũng là một người hiền lành, do nghèo đói, bế tắc khiến lão tha hóa</p> <p>+ Thậm chí chị còn nhận lỗi về mình: “Cái chính là đàn bà ở thuyền dễ nhiều quá”</p> <p>=> Đây mới là bản chất của sự việc, cho thấy cái nhìn sâu sắc, thấu hiểu và tấm lòng vị tha của người đàn bà.</p>

Câu chuyện của người đàn bà giúp Đẩu và Phùng vỡ ra nhiều điều:

- Hiện thực đời sống rất phức tạp, ta không thể dễ dãi, đơn giản trong việc nhìn nhận mọi sự việc, hiện tượng.
- Đôi khi, thiện chí hay những lý thuyết cứng nhắc trong sách vở không giúp con người thoát ra khỏi khó khăn. Muốn giúp đỡ người khác thì phải đặt mình trong hoàn cảnh của họ.

3. Ý nghĩa về tấm ảnh trong bộ lịch:

- Tấm ảnh Phùng mang về đã được chọn in trong bộ lịch và được nhiều người yêu thích.
- Riêng Phùng:
 - + Mỗi lần nhìn kĩ thì thấy hiện lên cái “màu hồng hồng của ánh sương mai”→ hình ảnh tượng trưng cho cái đẹp của nghệ thuật.

- + Nhưng khi nhìn lâu hơn, Phùng lại thấy từ trong tranh bước ra là một người đàn bà với thân hình cao lớn, rõ mặt, lưng áo ướt sũng... → hình ảnh trọng trưng cho hiện thực lam lũ, nhọc nhằn của đời sống.

+

⇒ **Ý nghĩa mối quan hệ giữa 2 hình ảnh:** *Nghệ thuật chân chính phải gắn với cuộc đời và vì cuộc đời*

4. Nghệ thuật:

- Xây dựng tình huống truyện độc đáo, đầy nghịch lí, tạo nên sự bất ngờ, lôi cuốn và góp phần bộc lộ tính cách nhân vật.
- Cốt truyện hấp dẫn, sinh động kết hợp với ngôn ngữ linh hoạt, sáng tạo góp phần làm nổi bật chủ đề tư tưởng của tác phẩm
- Xây dựng được nhiều hình ảnh có ý nghĩa biểu tượng..
- Giọng điệu: chiêm nghiệm, suy tư, trầm trở phù hợp với tình huống nhận thức

B-ĐỀ LUYỆN TẬP:

Qua việc phân tích hình tượng nhân vật người nghệ sĩ nhiếp ảnh Phùng, anh/chị hãy chỉ ra ý nghĩa tư tưởng của tác phẩm *Chiếc thuyền ngoài xa* (Nguyễn Minh Châu)

